

LESMAF ZEEFIER (+12)

in samenwerking met Desguin Kwartet

LESMAP 1ste GRAAD en 2de GRAAD MIDDELBAAR

Van en met: Hans van Cauwenberghe, Joost Van den Branden, Desguin
Kwartet (Wolfram Van Mechelen, Ludovic Bataillie, Rhea
Vanhellemont, Pieter-Jan De Smet)

Scenario: Joost Van den Branden, m.b.v. cast

Regie: Walter Janssens

Poppen: Patrick Maillard (met dank aan atelier Froe Froe)

Kostuums: Heidelinde Vereecke

Decor: Pat Riské

Techniek: Steven Bosmans

Inleiding

Beste leerkracht

U komt met uw klas kijken naar de voorstelling ZEEFIER van Theater Tieret, i.s.m. Desguin Kwartet. We zijn ervan overtuigd dat het onderwijs en de cultuursector meer dan ooit als cultuurpartners kunnen en moeten samenwerken (voor, tijdens én na de voorstelling) om een theaterbezoek voor leerlingen optimaal te laten verlopen. Vandaar deze lesmap.

Wat houdt deze lesmap in?

In deze map vindt u informatie over Theater Tieret, Desguin Kwartet, de voorstelling, het verhaal, de poppen en vooral enkele aanzetten tot naverwerking.

*Theater Tieret is een figurentheater, dat wil zeggen een mix van live-acteurs en poppen (bespeeld door acteurs). Dit gegeven lijkt ons ook wel interessant om vooraf te vermelden aan de leerlingen om zo de theaterervaring gemakkelijker te laten verlopen.

*Voor deze voorstelling werken we samen met het Desguin Kwartet, een absoluut topstrijkkwartet, gespecialiseerd in klassieke muziek. Ook dit is relevante informatie om vooraf te vermelden.

*Er zijn ongetwijfeld leerlingen die niet vaak naar theater zijn geweest, daarom vindt u achteraan in dit document ook nog enkele basis-theatercodes om met de leerlingen te overlopen.

*Om deze voorstelling te kaderen kan het zinvol zijn een voorbereidend gesprek te houden met de leerlingen. De thematiek van dit stuk is zeer actueel en laat niemand onverschillig.

*Theater Tieret brengt theater, met vaak 'gelaagde' teksten, d.w.z. dat sommige leerlingen tekstueel misschien niet alles vatten, maar door de context zijn ze ongetwijfeld toch in staat het verhaal steeds te volgen.

Hopelijk beleeft u, samen met de leerlingen, veel plezier aan de voorstelling en aan het materiaal dat deze lesmap rond ZEEFIER u biedt. Heeft u nog verdere vragen over de voorstelling of over Theater Tieret, dan kan u steeds terecht op info@tieret.be. Ook reacties, van u én leerlingen, horen we graag, dus laat ons zeker iets weten!

Team Tieret

1.Theater Tieret

Wat je ziet als je de ogen sluit, bestaat echt ... een ogenblik lang

Theater Tieret legde sinds haar oprichting een indrukwekkend parcours af. Het gezelschap groeide heel snel uit tot een vaste waarde in het Vlaamse theaterlandschap, met meer dan 4000 voorstellingen in Vlaamse, maar ook Nederlandse en Duitse cultuurcentra. Tieret bereikte zo tot op heden ruim 550.000 toeschouwers. Ook op tal van festivals in binnen- en buitenland werd Tieret heel snel een graag geziene gast.

Tieret wordt alom als een van de grote figurentheaters in Vlaanderen beschouwd, zowel door programmatoren ('Het artistieke niveau is van het beste wat we in Vlaanderen vinden', programmator CC Adelberg), als publiek (meer dan 50.000 toeschouwers per jaar) en pers ('Tieret combineert absurdistische speelsheid met krachtig vertellen', Wereld van het Poppenspel). De laatste jaren bevestigde Tieret haar topositie in Vlaanderen met producties als 'LABYRINT' – 'parel - betoverend theater – het summum van mediale kunsten' (De Standaard), uitgeroepen in De Morgen tot 4de beste voorstelling van het jaar –, 'SONDERLICH EN ZONEN' – eerste prijs op het befaamde PENGUIN DAYS-festival te Moers (D), 'heerlijk verhaal met interactie, visuele en muzikale gags en ontwapenend spel' (De Bond), 'MENEER LINH' 'van hoog niveau - boeiend verteltheater, dat twaalfplussers en ook volwassenen beroert' (Wereld van het Poppenspel) en 'DE GROTE REIS VAN MENEER BEER' – 'must-see-muziektheater voor het voorjaar 2020' (Gazet van Antwerpen) en een succesvolle tournee langs zomerfestivals als Linkerwoofer, Theater aan Zee, Villa Pace ...

Tieret heeft van bij de oprichting resoluut gekozen voor figurentheater in een mengvorm van acteurs, poppen/figuren/objecten en livemuziek. Deze mengvorm levert een boeiend spanningsveld op, waarbij de verschillende actoren elk door hun eigenheid een meerwaarde geven aan het conceptueel einddoel. Dit resulteert in kleine, intieme locatievoorstellingen, naast grote zaalproducties en mobiel straattheater; van solovoorstellingen tot theater met symfonisch orkest, live-popgroep of strijkkwartet; van voorstellingen voor kleuters, tot kinderen, jongeren en volwassenen.

De meest recente voorstellingen ('Sonderlich en Zonen', 'Meneer Linh', 'Op hoop van leven') tonen ontegensprekelijk ook de artistieke inhoudelijke verdieping van Tieret aan. Deze voorstellingen snijden allen actuele, relevante thema's aan als migratie en euthanasie, vaak in de vorm van een erg poëtisch verhaal. Ook deze nieuwe voorstelling, ZEEFIER, volgt verder deze uitgezette lijn.

2.Desguin Kwartet

Het Desguin Kwartet is een jong ambitieus strijkkwartet dat bekend staat om zijn veelzijdigheid en vaak interdisciplinair te werk gaat. Het gezelschap is ontstaan aan het Koninklijk Conservatorium van Antwerpen. Alle leden studeerden af met de hoogste onderscheiding. Het kwartet werd kort daarop geselecteerd voor het Orpheus Instituut voor kamermuziek in Gent en is momenteel lid van de prestigieuze Pro Quartet Academy in Parijs, waar het gecoacht wordt door de absolute wereldtop (Alban Berg Quartet, Danel Kwartet, Spiegel Kwartet, Zemlinsky Quartet ...).

Het kwartet werd uitgenodigd voor verschillende prestigieuze evenementen, waaronder het 'Festival International de Quatuors à Cordes du Luberon', 'La Nuit Européenne des Musées' op Château de Compiègne en de EKHO-tentoonstelling in Flagey. Ze traden op in gerenommeerde concertzalen (De Munt - Brussel, De Singel – Antwerpen, MIRY-concertzaal – Gent ...), naast tournees in heel België en Frankrijk en liveoptredens op Klara en Musiq3. Ook in theater was het Desguin Kwartet al actief, met acteurs als Stefaan Degand, Ariane Van Vliet en Vic De Wachter. In 2018 werd het kwartet Artist in Residence van vzw SWUK Vlaanderen en in het voorjaar van 2020 wonnen ze de Supernova Classics competitie, waarbij ze ook de publieksprijs kregen.

3.ZEEFIER – korte inhoud en concept

Een bitter sprookje over zoute tranen en zoete troost

Dit is het verhaal over een eiland in de zee.

Iedereen is hier weggetrokken. Of toch, al wie nog jong en krachtig genoeg was om de oversteek te wagen. De oversteek naar daar, naar later en beter. Telkens er een nieuw schip vol jonge mensen uitvaart, houden wij hier onze adem in. Uren, dagen, weken, soms een kleine eeuwigheid. Pas wanneer het nieuws komt, nieuws over daar, later en beter, dan pas laten wij een zucht tussen onze tanden ontsnappen. Eén lange zucht waarna onze longen zich opnieuw kunnen vullen met zoute zeelucht. Want ooit zullen ook wij hier vertrekken. Dan start het feest en weerklinkt alom muziek! Maar elke keer verweren onze harten wat meer. In en uit, in en uit; daar in 't zeegat de schepen, en wij hier onze adem.

Maar soms komt er geen nieuws. Dan heerst de stilte en start het wachten. Onze tranen vloeien pas later, wanneer alle hoop is opgedroogd. Zoute tranen, want verdriet smaakt niet zoet. En zo stijgt het water van alle zeeën steeds meer en meer. Zoute zeeën vol verdriet. Tot alles wat er is, àlles wat er is ... water is.

Dit was het verhaal over een eiland in de zee.

Bovenstaande promotekst mag gerust op voorhand aan de leerlingen gegeven worden. Elke leerkracht kan volgens ons zelf best inschatten of dit voor haar/zijn leerlingen nuttig is: prikkelt het hun verbeelding of geeft het al te veel prijs? Klinkt het te zwaar(-moedig) of kunnen ze de poëzie van zo'n taal al aan? Zie ze al beelden bij deze tekst, horen ze er al muziek of andere geluiden bij?

Na het uiterst succesvolle 'MENEER LINH' (ruim 190 voorstellingen tussen 2016 en 2020) presenteert Tieret zich voor een tweede keer aan een 12+-publiek. Dit is een weloverwogen inhoudelijke keuze. De inzet is hoog: met 'ZEEFIER' wil het gezelschap opnieuw een intieme, poëtische voorstelling maken over een actuele en delicate thematiek met de uitgesproken ambities om een vernieuwing/uitdieping voor het Vlaamse jeugdtheater te genereren. Uniek voor deze doelgroep is de combinatie van grote latex mimiëpoppen, in een

erg directe taal en intieme setting. Uniek is ook de inbedding van dit verhaal in de prachtige muziek voor strijkkwartet die partner Desguin Kwartet live uitvoert.

Eenzijds wil Tieret met ZEEFIER een klein diep-menselijk verhaal vertellen over een opa en zijn kleinzoon. Een verhaal over verlangen en gemis, over afscheid en thuiskomen, over vasthouden en loslaten. Anderzijds wordt dit ingebed in een universeel, bijna mythisch kader van een wereld in verandering. De impact van ecologische transitie en globalisering op onze samenleving, met alle gevolgen van dien, is een thematiek die de jongere generaties, grotendeels ons publiek, erg aangrijpt en bezighoudt. Sowieso houdt een theatergezelschap als Tieret, met erg lange tournees voor een jong publiek, als geen ander de vinger aan de maatschappelijke pols. Vanuit die optiek beseft Tieret dat jeugdtheater niet langer vrijblijvend kan zijn en gaat het gezelschap de uitdaging aan om voor een 12+-publiek (het 'moeilijkst te bespelen publiek' volgens vele programmatoren) NU deze thematiek aan te snijden. De expertise die het gezelschap opbouwde inzake verhalend theater, vervat in krachtige beelden, moet het mogelijk maken de dialoog aan te gaan met ons publiek, ook over thema's die moeilijker onder woorden kunnen gebracht worden. We creëren hiervoor een heel nieuwe theatertekst, waarbij de prachtige latex mimiekpoppen en beelden zowel de humor als de poëzie in het verhaal versterken. Hierbij werkt de prachtige livemuziek van het Desguin Kwartet (zowel klassiek repertoire voor strijkkwartet, als creaties en soundscape) als een balsem op de rauwe realiteit.

De keuze voor acteur-verteller Hans Van Cauwenberghe is dan ook erg passend bij deze voorstelling. Tieret engageerde hem de voorbije seizoenen al in de voorstellingen SONDERLICH en ZONEN en MENEER LINH en leerde hem zo kennen als een uitmuntende, ervaren meester-verteller, een troef die we in ZEEFIER ten volle willen uitspelen.

Tieret kiest reeds vele jaren voor een vormconcept waarbij heel bewust live acteurs worden afgezet tegen op maat gemaakte poppen. De figuren van ZEEFIER worden bespeeld door acteur-poppenspeler Joost Van den Branden die de voorbije jaren, mede door intensieve coaching door meester-manipulator Neville Tranter (AUS), een expert geworden is in het manipuleren van dit soort latex mimiekbekpoppen.

4.De poppen

In de voorstelling wordt gebruikgemaakt van bekpoppen. Een bektop (of mondpop, klapbekpop) is een theaterpop die van onderuit of van achteruit wordt bewogen. Hierbij bewegen de vingers van de poppenspeler rechtstreeks de mond van de pop.

Bekpoppen zijn waarschijnlijk het soort poppen die het meest bekend zijn bij het grote publiek, omdat die heel vaak voorkomen op televisie. Zo zijn bijvoorbeeld de poppen uit The Muppet Show bijna allemaal bekpoppen (Kermit de kikker, Miss Piggy ...), en ook in Sesamstraat wordt veelvuldig gebruikgemaakt van bekpoppen (Tommy, Inny Minny, Grover, Elmo ...). Bert en Ernie zijn misschien wel de meest bekende theaterpoppen wereldwijd.

Bij bekpoppen wordt de volledige hand van de speler gebruikt om de mond van de pop te bewegen. Om de armen van de pop te kunnen bewegen heeft de poppenspeler dan zijn tweede hand nodig, of er is een tweede poppenspeler nodig.

Hoe worden bekpoppen gemaakt?

1. Er wordt een schets gemaakt van de pop.
2. Het hoofd wordt in klei geboetseerd of in mousse uitgehouwen.
3. Er wordt een plaasteren mal rond het hoofd in klei gegoten.
4. In de plaasteren mal wordt latex aangebracht (= een soort rubber).
5. Als de latex droog is, kan het hoofd uit de mal worden gehaald.
6. Het hoofd wordt beschilderd.
7. Het lijf van de pop wordt gemaakt.
8. De kleermaakster ontwerpt en bevestigt de kledij aan de pop.

5.Naverwerking

Hieronder vindt u enkele vragen die kunnen helpen bij het nabespreken van het verhaal en om de leerlingen te laten nadenken over de thematiek van ZEEFIER.

*Kan je het gedrag van Opa t.o.v. de jongen verklaren?

Dit kan leiden tot een gesprek rond trauma, afscheid, verwerking, schuldgevoel.

*Kan je de mythe van Eos en haar 4 kinderen kort samenvatten? Waarom denk je dat bijna alle oude culturen de 'noodzaak' voelden om scheppingsverhalen te maken en te vertellen?

Dit kan leiden tot een opzoekwerk over Griekse mythologie en/of verschillende scheppingsverhalen in verschillende culturen. Ook de verhouding tussen wetenschap en religie kan hierbij aan bod komen.

*Probeer de verschillende nevenpersonages (Bart, Wannes, Rosie, Mathilde, de pastoor) hun visie op de toestand van het eiland samen te vatten. Kan je dit linken aan verschillende strekkingen en meningen binnen onze huidige maatschappij over klimaatsverandering?

Dit kan leiden tot een gesprek rond klimaatsverandering en polarisatie in de (social) media en maatschappij hierrond.

*Waarom zouden klimaatvluchtelingen naar België/Europa willen komen? Wat zou je zelf doen wanneer je (ei-)land dreigt overspoeld te raken?

Dit kan leiden tot een gesprek over de vluchtelingencrisis en het verschil tussen klimaatvluchtelingen, economische vluchtelingen en politieke vluchtelingen.

*Hoe staan jullie zelf tegenover klimaatverandering? Wat kan/wil je zelf doen?

Dit kan leiden tot een gesprek rond maatschappelijk engagement en ecologisch bewustzijn.

*Kan je de Grote Golf uit de voorstelling linken aan bestaande natuurfenomenen?

Dit kan leiden tot opzoekwerk/gesprek rond tsunami, springtij, stormvloed (laag-middelbaar-hoog).

*Hoe ervaren de leerlingen de klassieke muziek? Kunnen ze ook andere mogelijkheden van de instrumenten navertellen (soundscape)?

6.Theatercodes

De belangrijkste spelregels en gedragscodes in het theater zijn hieronder opgelijst. Ook al lijken het voor volwassenen vaak evidente afspraken, toch zouden we met aandrang willen vragen ze zeker voor de voorstelling te overlopen. Het vermijdt veel misverstanden en frustraties voor mede-toeschouwers én acteurs/muzikanten op scène.

Voor de leerlingen:

- *Jassen en tassen horen aan de kapstok.
- *Mobiele telefoons worden uitgeschakeld (dus niet enkel op 'stille modus'!).
- *Tijdens de voorstelling blijft het publiek zitten. Er wordt ook niet naar het toilet gegaan.
- *Tijdens de voorstelling is het publiek stil. Er mag natuurlijk wel meegeleefd worden, maar het is niet de bedoeling medeleerlingen of acteurs te storen.
- *Tijdens de voorstelling wordt er niet gegeten of gedronken.

Voor de begeleider:

- *Wees op tijd (10 minuten voor aanvang van de voorstelling)
- *De begeleider gaat bij de eigen klasgroep zitten. Zo kan er (subtiel en gepast) ingegrepen worden als de leerlingen blijven roepen of rumoerig blijven.
- *Mobiele telefoons worden uitgeschakeld. Helaas ondervinden we heel vaak dat deze afspraak ook voor leerkrachten herhaald moet worden.

We zijn er écht van overtuigd dat we enkel samen – leerkrachten in de zaal en artiesten op de scène – een voorstelling kunnen maken en tot haar volle recht laten komen.

Alvast heel erg bedankt voor jullie medewerking!!